

Jarzęcka, Joanna

Współpraca naukowa z zagranicą

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 24/4, 857-858

1979

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

zeszyt 9 serii D, poświęconej historii techniki i nauk technicznych (13 ark. wyd.), zeszyt 22 serii C, poświęconej historii nauk matematycznych, fizyko-chemicznych i geologiczno-geograficznych (12,50 ark. wyd.).

Krystyna Bińkowska
(Warszawa)

Współpraca naukowa z zagranicą

Współpraca Instytutu z krajami socjalistycznymi przebiegała – podobnie jak w latach ubiegłych – w ramach dwustronnych umów z placówkami badawczymi w ZSRR, CSRS i NRD.

We współpracy z Instytutem Historii Przyrodoznawstwa i Techniki AŃ ZSRR kontynuowano prace badawcze w ramach tematu *Historia polsko-rosyjskich i polsko-radzieckich więzi naukowych. Badania nad historią przyrodoznawstwa i techniki*. Jak co roku pracownicy Instytutu prowadzili kwerendy źródłowe w archiwach i bibliotekach Moskwy i Leningradu (m.in. dr Jerzy Różewicz do pracy *Polsko-rosyjskie związki naukowe w XIX–XX w. (do roku 1918)*, a dr S. Zamecki do biografii *Wojciech Świętosławski*). W ramach realizacji wspomnianego wyżej tematu zorganizowano we Wrocławiu, z udziałem kilkunastu naukowców radzieckich, III Sympozjum Polsko-Radzieckie nt. dziejów polskich i rosyjskich (radzieckich) badań polarnych. Niezależnie od prac związanych z realizacją ustalonej wspólnie tematyki badawczej wszczęto już rozmowy nad zasadami dalszej – tj. w okresie następnej pięcioletki – współpracy naukowej między obydwoma instytutami. Rozmowy na ten temat prowadził w Moskwie dyrektor Instytutu – prof. J. Miąso, a w Warszawie gościli w tym celu: profesor moskiewskiego Instytutu, a zarazem prezes Międzynarodowej Unii Historii Nauki – A. G. Grigorjan i redaktor naczelny „Woprosow Istorii Jestiestwoznaniija i Tiechniki” – S. J. Plotkin).

Współpraca z placówkami naukowymi Czechosłowacji koncentrowała się głównie wokół dwóch tematów, objętych dwustronną umową. Pierwszy dotyczy badań nad A. J. Komeńskim (rozszerzonych o badania nad historią oświaty i wychowania), które są prowadzone wspólnie z Instytutem Pedagogicznym im. A. J. Komeńskiego w Pradze. Wynikiem badań prowadzonych przez stronę polską było oddanie do druku pracy pt. *Komeński w nauce i tradycji*. Z kolei pobyt w Polsce badaczy czechosłowackich umożliwił im kontynuowanie wielotomowej, źródłowo-komentarzowej edycji *Opera omnia* Komeńskiego, która wydawana jest w Czechosłowacji. Drugi temat badawczy – realizowany przez autorów tych krajów – dotyczył problematyki nauczania historii nauki i techniki w Polsce i w Czechosłowacji. Realizowany on jest wspólnie z Zakładem Historii Przyrodoznawstwa i Techniki Instytutu Czechosłowackiej i Powszechnej Historii w Pradze. Prace prowadzone w obydwu placówkach dobiegają już końca. Szczegółowej analizie przygotowanych prac, wchodzących do wydawnictwa zbiorowego, które ukaże się w językach kongresowych poświęcony był wyjazd redaktora naukowego tomu (ze strony polskiej) – doc. I. Stasiewicz-Jasiukowej – do Pragi. Oprócz badań objętych wspomnianymi tematami, prowadzono ponadto na terenie Czechosłowacji poszukiwania materiałów źródłowych w związku z przygotowywanymi w IHNOiT opracowaniami na temat: studiów Polaków na uczelniach politechnicznych i rolniczych w Czechosłowacji, biografii J. Muczковского i monografii *Uczony w świadomości naukowego środowiska Krakowa w XV w.*

Instytut rozszerzył współpracę z placówkami Niemieckiej Republiki Demokratycznej, podpisując umowę z Instytutem Karola Sudhoffa Uniwersytetu Karola Marksa w Lipsku. Natomiast w ramach współpracy prowadzonej dotychczas z Instytutem Teorii, Historii i Organizacji Nauki w Berlinie, mgr Joanna Jarzęcka przeprowadziła – w ramach paromiesięcznego stypendium – badania źródłowe do rozprawy *Życie umysłowe w Rzeczypospolitej w świetle wybranych lipskich czasopism naukowych (1710–1763)*.

Wyjazdy badawcze do krajów kapitalistycznych następowały głównie – podobnie jak w latach ubiegłych – w ramach porozumień o współpracy naukowej między PAN i instytucjami naukowymi innych krajów.

Prowadzone w Instytucie badania dziejów oświaty cieszą się dużym zainteresowaniem w brytyjskim czasopiśmiennictwie naukowym. Np. w czasopiśmie „History of Education”, wydawanym przez Ogólnokrajowy Instytut Oświaty Dorosłych w Laster, ukazał się drukiem referat, wygłoszony przez prof. J. Miąso na międzynarodowym seminarium historii oświaty w Oxfordzie. Z kolei – w ramach współpracy prowadzonej ze wspomnianym Instytutem – autor brytyjski opracowuje studium *Oświata dorosłych w Polsce i Wielkiej Brytanii w XIX w. i wzajemne wpływy*.

Poza wyjazdami badawczymi w ramach stypendiów naukowych w celu kontynuacji takich tematów, jak np. edycja *Dzieł wszystkich* M. Kopernika w wersji francuskiej i łacińskiej (Francja, RFN) czy europejskie komentarze do *Ekonomiki* Arystotelesa (Wielka Brytania, Francja), bądź w celu kwerendy źródłowej do pracy na temat astronomii, optyki i matematyki w Akademii Krakowskiej w XV w. (Francja) czy też w celu prowadzenia studiów nad początkami nauk nowożytnych (RFN), PAN delegowała do Francji 3 pracowników w celu przeprowadzenia kwerendy archiwalnej do nowo podjętej monografii, poświęconej historii Stacji Naukowej PAN w Paryżu (doc. B. Jaczewski, dr D. Rederowa i dr W. Rolbiecki). Temat ten zlecił Instytutowi w ub. r. Sekretarz Naukowy PAN.

Pracownicy Instytutu wyjechali również do Francji w celach szkoleniowych. W Poitiers, gdzie Centre d'Études Supérieures de Civilisation Médiévale organizuje staże dla badaczy kultury i nauki Średniowiecza, był dr J. Burchardt, a do Tours gdzie Centre d'Études Supérieures de la Renaissance organizuje staże naukowe dla badaczy nauki doby Odrodzenia, wyjechali: prof. J. Babicz i mgr. M. Golińska-Gierych.

Z ważniejszych imprez zagranicznych, w których uczestniczyli pracownicy Instytutu, wymienić należy: Światowy Kongres Arystotelesa w Salonikach (prof. W. Voisé), XXVI Międzynarodowy Kongres Historii Medycyny w Płowdiv (prof. S. Szpilczyński, dr Z. Klawe) i Międzynarodowa Konferencja UNESCO we Wiedniu nt. *Ewolucji struktur społeczno-kulturalnych w Europie* (doc. S. Brzozowski).

Joanna Jarzęcka
(Warszawa)

ZEBRANIE ZAKŁADU HISTORII ORGANIZACJI NAUKI

8 V 1979 r. odbyło się posiedzenie, na którym dr Eugeniusz Tomaszewski przedstawił założenia swojej pracy pt. *Polityka naukowa Republiki Włoskiej (1946–1980)*. Referent omówił następujące problemy: 1) wzrost roli i główne kierunki przemian polityki naukowej Włoch po II Wojnie Światowej; 2) cele i zakres pracy; 3) charakter pracy i materiały źródłowe.

Mówiąc o stale wzrastającej we Włoszech dyskusji na temat polityki naukowej, dr E. Tomaszewski wymienił główne punkty sporów, jak np. wybór celów naukowych badań, wielkość przeznaczanych na nie środków, sposób ich wykorzystania. Zadaniem pracy będzie dostarczenie polskiemu czytelnikowi syntetycznego opracowania tego tematu, który dotychczas podejmowany był w naszej literaturze naukowej jedynie bardzo fragmentarycznie. Autor podkreślił przy tym dwojakie znaczenie tego tematu: dla historii nauki i dla współczesnych badań naukowych. Dr Tomaszewski zamierza ukazać m.in. ewolucję form organizacyjnych nauki włoskiej po II Wojnie Światowej, wpływ powojennej polityki naukowej Włoch na ich rozwój społeczno-gospodarczy, a także rolę współpracy naukowej z zagranicą (w tym z Polską) dla rozwoju nauki włoskiej; w końcowej części referatu dr Tomaszewski omówił szeroki zestaw źródeł, które wykorzystał, sprawę periodyzacji i ogólny schemat pracy.

Po zagajeniu dyskusji przez kierownika Zakładu – doc. B. Jaczewskiego, głos zabrał doc. Z. Kowalewski, wysuwając pewne zastrzeżenia i sugestie, co do zakresu tematycznego opracowania. Dr M. Boguta zwrócił uwagę na problem wyboru interpretacji pojęcia „polityka naukowa”, który implikuje alternatywę szerszego lub bardziej wąskiego potraktowania tematu. Problem ten poruszyli również w swoich wystąpieniach prof. J. Babicz, prof. J. Miąso